

ויכלכל יוסף

בקוראנו את נתיבי עם חלק ב' הדרושים, בהוצאה המקורית הקמאית, נמצא בו את הקונטרס "ויכלכל יוסף", מפרי עטו של מורנו ורבנו הסבא קדישא הרה"ג ר' יוסף חיים הכהן זצוק"ל. אם נשוב לעיין באותו ספר במהדורתו השניה ואילך לא נמצא בו יותר את הקונטרס הזה.

להלן ההקדמה שצרף הרב המחבר של נתיבי עם לקונטרס הזה:

" שאלות ותשובות מהמאור הגדול, מאיר כחמה / רב חמ"א, מורי ורבי / נר המערבי, האדם הגדול בענקים / פוסק פסקים, בהוכחות וראיות / מהרבה סוגיות, בגבורת אריות / פה מפיק מרגליות, עצות ותושיות. סיני ועוקר הרים / קשתו קשת גבורים. אב בית דין מקודש / וכל העם עונים אחריו – מקודש, בירושלים דדהבא. ורי"ח לו כלבנון / לפני שמש ינון.

כבוד קדושת שם תפארתו, מורנו הרב רבי יוסף חיים הכהן זכר צדיק וקדוש לברכה "

כאשר הכינונו את נתיבי עם למהדורתיו המורחבות, לא צירפנו את הקונטרס, אלא בשנת התשס"ח, פנינו לבנות לו גוף ונפש עצמאיים, כך שיוכל לעמוד גאה כספר בין הספרים, בספריות הקודש שלנו.

הספר הזה, שנקרא ויכלכל יוסף, כאמור, (עוד ע"י הרב המחבר נתיבי עם), כדרך שקוראים החכמים את ספריהם עם רמזים לשמם; יצא לאור כאמור בשנת התשס"ח, במהדורה שהוקדשה להנציח את זכרו של אחינו האהוב והנערץ, החכם יוסף אביבי זצ"ל.

אחינו יוסף טרח רבות בהוצאה לאור של מהדורת נתיבי עם החדשה והיה בין היוזמים של שילוב סימני שו"ע בכתב היד המקורי.

זכינו, אנו נכדיו וניניו של מורנו ורבינו, סבא קדישא הרה"ג יוסף חיים הכהן, להוציא לאור את ספרו ויכלכל יוסף, כפי שנערך ונהדר ע"י אבינו מורנו ורבינו, הרה"ג חכם עמרם אבורביע זצוק"ל. מתוך עיונו בספרי מנחת כהן, שחיבר הסבא קדישא, למדנו כי ברשות המחבר היו כתבי יד נוספים, אשר לצערנו לא נתגלו עד עצם היום הזה והם: הספר כח"י וראשית אוני, על מספר מסכתות מהש"ס. (כאשר המלה 'כח"י' מכילה את ראשי התיבות 'כתבי חיים יוסף').

והספר דרכי חיים, דרושים וחידושים על התורה, שוב, השם חיים מופיע בשם הספר.

סבא קדישא נולד בשנת התרי"א, בעיר מוגאדור אשר במרוקו, שזכתה לכינוי 'עיר מולדתי מוגאדור יע"א', מהעיירות המצויינות שבערי מרוקו'.

במוגאדור היתה קהילה יהודית מכובדת ועשירה, שנתכנסה במקום בעידוד המלך, כסיוע

לאירגונה כעיר נמל מודרנית ופעילה מבחינה כלכלית.
הסבא מעיד על זיקתו הנאמנה לירושלים, בכתבו ש'נתגדלתי פה עיר הר קודשנו ירושלים,
תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן'.
כאן המקום להעיר שמו"א עט"ר אימץ את אהבת ירושלים הזו, בכל ליבו.
הרב הקים בעיר את ישיבת 'טובי ישבעו' (עפ"י הפסוק בירמיהו המקשר כהן ושם הישיבה,
"ורויתי נפש הכהנים דשן ועמי את טובי ישבעו, נאום ה' " (ירמיהו לא), כאשר השם 'טובי'
היה שמו של הנדבן שתמך בהקמת הישיבה).
הרב נחשב לאחד מטובי רבני העיר והיה מקובל על כל העדות, הספרדים והאשכנזים על
כיתותיהם, שימש כאב בית דין לעדת המערבים בירושלים ונשיא העדה המערבית כאחד.
חיבורו מנחת כהן, "הקנה לו שם עולם אצל גדולי הדור אשר רבים מהם שיחרו לפתחו, לקבל
את חוות דעתו הרחבה והמעמיקה."

מסורת לנו במשפחה, שהסבא נשלח כשליח דרבנן לגולת בוכרה, שם שהה שנים אחדות.
ידוע גם שהוא שהה בשליחות בארץ נוספת.
עפ"י דבריו: 'נשאלתי ואני בתוך הגולה, בהיותי מתגורר בשליחות מצווה, פה עיר ואם
בישראל קצמטינא יע"א' (מתוך מנחת כהן ח"ב).
אנו מעריכים שזהו שמה העברי של העיר קונסטנטיין, אשר באלג'יריה והכינוי 'עיר ואם
בישראל', היה מתאים לה בהחלט.

על שפתו הברורה והעשירה לומדים מהערכותיהם והסכמותיהם של גדולי רבני דורו.
ולעומתו, לא כל המחברים והפוסקים, היתה כתיבתם צרופה – כפי שלמדנו מהערותיו, שנילוו
אל המו"מ ההלכתי שכתב.

לדוגמא: 'ואחרי המחילה רבתי מהדרת גאווה, דבריו אינם מובנים', או 'ולא זכיתי להבין דברי
קדשו'. ואם לדברים שהוא קרא לא היה שום בסיס – הערתו הייתה 'ואחרי המחילה רבתי
מכבוד תורתו, דבריו מופלאים לעיני כל חוזה ואין להם על מה שיסמוכו'.

בצוואתו של הסבא קדישא פורש הוא תפילתו 'לא ימוש ספר התורה הזה מפי ומפי זרעי ופי
זרע זרעי חיים עד העולם'.

בהקדמתנו ל'מהדורת יוסף' של ויכלכל יוסף, שטחנו תפילתנו 'ונראה בהיבנות ירושלים עיר
הר קודשנו, עיר ההר ועיר הבית בב"א'.
אכי"ר.

אהוד